

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Fornyings- og administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 13/22-3/JHS

Deres ref.:

Dato: 18.04.2013

Høring - NOU 2913:2 Hindre for digital verdiskaping

Vi viser til høringsbrev av 17. januar i år om rapporten NOU 2913:2 Hindre for digital verdiskaping.

Medietilsynet gir med dette sitt høringssvar til rapporten. Tilsynets kommentarer gjelder hovedsakelig forhold knyttet til mindreåriges digitale handleevne og digitale ferdigheter i skolen, jf. utredningens del III og VI. I tillegg har vi enkelte synspunkter på rapportens del II om digital infrastruktur og del VII om digitalisering av offentlig sektor.

Til kapittel 2: Digital infrastruktur

Utvalget peker på at mobilt bredbånd har blitt viktigere som både supplement og substitutt til kablet bredbånd. Medietilsynet tror denne utviklingen vil bli ytterligere forsterket i tiden fremover. For å kunne tilby bredbånd i med stor geografisk dekning i distriktene vil mobilt bredbånd ofte være det eneste reelle alternativet. For å sikre videre utbygging av mobilt bredbånd vil det i tillegg til finansielle incentiver også være et behov for flere frekvensressurser.

Kringkasting kjemper om de samme frekvensressursene som mobilt bredbånd. Dette så man spesielt i forbindelse med overgangen til det digitale bakkenettet for TV der det ble frigjort et område (den digitale dividenden) til mobilt bredbånd. Nå må man snart igjen foreta et politisk valg mellom å avsette plass til enda flere tv-kanaler i bakkenettet eller mer mobilt bredbånd.

Når FM-radio båndet skal slukkes (i hvert fall for nasjonale kringkastere) senest innen 2019 vil det igjen bli frigjort frekvenser som kan være svært attraktivt for mobilt bredbånd. Selv om dette ligger et stykke frem i tid er det viktig at diskusjonen om anvendelse av ledige frekvensressurser starter nå. Erfaringen fra den digitale dividenden i bakkenettet for fjernsyn tilsier at det tar svært langt tid fra frekvensressurser er frigjort til de faktisk gjøres tilgjengelig for mulige utbyggere. For FM båndets vedkommende kan det også bli vanskeligere fordi ingen andre land så langt har gjort tilsvarende valg for ny anvendelse av FM båndet.

I digital kringkasting finnes det til enhver tid også ledige frekvensressurser i enkelte geografiske områder. Tele- og mediemyndigheten Ofcom i England er nå i gang med å se på hvorledes også disse frekvensressursene kan utnyttes til mobilt bredbånd i fremtiden med såkalt «whitespace» teknologi.

Til kapittel 3.5.4: Mindreåriges digitale handleevne

Utvalget hevder i kapittelet at barn står i fare for å bryte loven fordi de ikke har handleevne og foreslår å løse dette ved hjelp av et større tilfang av kredittkort for barn. Vi mener dette er et for ensidig fokus på å øke barns handleevne og mener det er behov for å styrke utvikling av tjenester som effektivt innhenter foreldresamtykke. Konsekvensene av å gi barn tilgang til egne betalingskort må utredes ytterligere før dette blir en norm for tjenester tilpasset barn og unge.

Utvalget nevner også at brukere av digitale tjenester i mange tilfeller «betaler» med sine personopplysninger for «gratis» tjenester. Dette er et viktig punkt, og det nevnes at personvernspørsmål vil drøftes ytterligere under kapittel 3.5.8.

Til kapittel 3.5.8: Personvern og nye forretningsmodeller

Utvalget nevner i kapittel 3.5.4 at personvernspørsmål vil drøftes ytterligere under kapittel 3.5.8. Vi kan ikke se at dette er drøftet og mener det er behov for å spørre hvorfor barn og unges spesielle behov for beskyttelse i forhold til personvern-spørsmål ikke er behandlet i dette kapitlet, særlig med tanke på deres særskilte behov for og rett til beskyttelse av sitt privatliv.

Barn har et særskilt behov for beskyttelse av sitt privatliv, og særlig i sin bruk av digitale tjenester av tre hovedårsaker:

- Mange barn har ikke utviklet sin digitale kompetanse tilstrekkelig til å kunne beskytte seg selv og sin personinformasjon i sin bruk av digitale tjenester. En av tre 9-16-åringer oppgir i Medietilsynets undersøkelse Barn og medier 2012 at de kjenner til en venns passord på ett eller flere sosiale nettverk, og selv om det på grunn av amerikansk lovgivning er 13 års aldersgrense på en rekke tjenester, brukes disse av langt yngre brukere. Nesten halvparten av de spurte barna oppgir at foreldrene ikke spør dem om deres bruk av internett, og mange barn ser på sin digitale kommunikasjon som noe svært privat – det er derfor ikke grunn til å anta at foreldre verken tar eller har anledning til å ta, det samme ansvaret for barnas nettbruk som det kanskje er behov for. At digital dømmekraft er en obligatorisk del av undervisningen i norsk skole kunne kompensert for dette dersom undervisningen hadde blitt gjennomført. Dessverre viser våre undersøkelser at 4 av 6 barn ikke får slik undervisning på skolen. Det er derfor enda større behov for at tilbyderne av tjenester som brukes av barn tar ansvar for at de kan bruke disse tjenestene på en trygg måte. Barn har gjennom FNs barnekonvensjon rett på beskyttelse og privatliv, og vi mener barn har både spesielle behov for beskyttelse når det kommer til bruk av digitale tjenester. Det bør derfor legges større vekt på utvikling av tjenester som legger til rette for bedre beskyttelse av barn og unge. Dette bør gjelde også for tjenester som ikke i utgangspunktet er tiltenkt mindre barn, men der tjenesten likevel brukes av barn.
- Selv om det nå er mange tjenester der en «betaler» enten i form av oppmerksomhet mot reklame eller ved hjelp av sine persondata, er det grunn til å stille spørsmål ved om dette er noe brukerne (aktivt) velger i sin bruk av tjenester. Her har både

tjenestetilbyderne og -utviklerne et ansvar for å sørge for at alle brukere får den informasjon de trenger og på en måte de forstår for å kunne gi et informert samtykke. Barn og unge skal kunne vite hva det er de betaler med og hvem dataene vil bli delt med.

- Barn og unge er i en særstilling når det gjelder informert samtykke og det må stimuleres til utvikling av tjenester som utvikles må ta høyde for dette og er «safe by design», også for denne brukergruppen.

Til kapittel 6: Digital kompetanse

Vi er i stor grad enig med utvalget i dette kapittelet, men mener det er behov for å påpeke følgende:

- De langsiktige negative konsekvensene av en befolkning som ikke har digital kompetanse må vurderes, ikke bare i et produksjons-/verdiskapingsperspektiv, men også sett i sammenheng med et samfunnsperspektiv:
  - 1) evne til kritisk refleksjon over ens egne handlinger som barn og unge må lære på så tidlig stadium som mulig;
  - 2) evne til å delta i det digitale samfunnet og demokratiet, for å utøve sine rettigheter og sitt ansvar i dagens samfunn.

Mangel på digital dømmekraft kan gi svært negative konsekvenser for arbeidsgivere og for enkeltpersoner, og det er derfor i alles interesse at dette blir en sentral del av undervisningen i norsk skole, og at undervisningen i digital dømmekraft gjennomføres.

- Det er behov for kunnskap ikke bare hos IKT-ansatte og IKT-lærere, men hos alle lærere. I tillegg trenger annet barnefaglig personell relevant kunnskap om digital dømmekraft og om de digitale sidene ved barns dagligliv. For barn og unge er det digitale en integrert del av deres liv, og de følelser og opplevelser de har knyttet til sin bruk av digitale tjenester er ikke annerledes enn de som er knyttet til andre arenaer. Likevel kan risiki de blir utsatt for utarte seg på en annen måte på den digitale arenaen, og konsekvensene av lav digital dømmekraft bli mye større og vedvarende enn på andre arenaer. Digital dømmekraft er en vesentlig og integrert del av digitale ferdigheter, og angår både elevenes produksjon, kommunikasjon og kunnskapsinnhenting i norsk grunnskole. Det er denne øvelsen i digital dømmekraft og digitale ferdigheter som skal legge grunnlaget for deres aktive og verdiskapende samfunnsdeltakelse. Derfor er det viktig at alle lærere har kompetanse til å undervise i dette temaet.
- Utvalget legger stor vekt på digital kompetanse i et produksjons-/verdiskapingsperspektiv. Vi mener det er behov for et ytterligere fokus på å gjøre digital dømmekraft til en naturlig og integrert del av alt fokus på digital kompetanse, også i et verdiskapingsperspektiv.

Til kapittel 7: Offentlig digitalisering

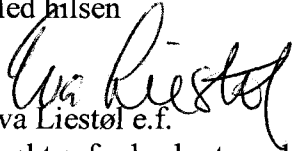
Utvalget peker på at manglende samordning og sentral styring bidrar til at utvikling av digitale offentlige tjenester går tregere enn ønsket. Medietilsynet er enig med utvalget i dette.

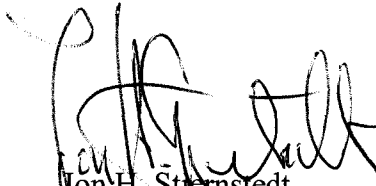
Vi opplever uklare forventninger til etatene om innføring av digitale tjenester, og støtter derfor utvalget i at det bør settes tydeligere krav til gjennomføring av tiltak med konkrete frister, eksempelvis gjennom årlig tildelingsbrev til virksomhetene. Vi vil i den forbindelse peke på at uten øremerkede ressurser og målsettinger med dette arbeidet, vil vanskelig utvikling av denne type tjenester bli tilstrekkelig prioritert.

Utvalget peker på at gjeldende anbudsregelverk er et hinder for små og mellomstore bedrifter til å få kontrakter med det offentlige om utvikling av digitale tjenester. Dette forholdet har også en annen side ved at mindre offentlige virksomheter kan oppleve manglende oppmerksomhet og interesse fra større selskap i utvikling av slike tjenester. Vi slutter oss til utvalgets anbefaling om at denne type offentlige anskaffelser bør vurderes samordnet, slik at tjenester som utvikles et sted i det offentlige kan brukes av andre.

Det er et uttalt mål om at virksomhetens data skal kunne deles for bruk av andre gjennom å «gjøre egnede og eksisterende rådata tilgjengelige i maskinlesbare format». Spørsmålet er imidlertid hvordan dette i praksis gjøres og hva slags informasjon som ventes delt. Vi støtter avslutningsvis utvalget i at hovedårsaker til manglende prioritering av datadeling bør kartlegges nærmere.

Med hilsen

Eva Liestøl e.f.
direktør for brukertrygghet

Jon H. Stjernstedt
seniorrådgiver